

Säkerhetens problem

Kollektiv säkerhet, varmed menas hållfasta garantier för fredens bevarande, kan uppenbarligen inte vinnas utan en världsorganisation, utrustad med tillräckliga maktmedel för att effektivt inskrida mot varje stat eller grupp av stater som hotar eller stör freden. Då Nationernas förbund och Förenta nationerna byggdes upp tänkte man sig att dessa "fredsförbund" skulle bli utgångspunkten för en dylik organisation. Misslyckandet är i båda fallen påtaligt; de två sammanslutningarna blev inte universella, de ägde inte överstatliga maktmedel att använda för ett ingripande, deras stadgar gör det inte ens möjligt för de högsta organen att komma fram till beslut om vissa mäktiga stater motsätter sig majoritetens uppfattning.

Efter det andra världskriget har i stället för kollektiv säkerhet trätt en maktbalans som i viss utsträckning kunnat anses tjäna samma syfte. En stor del av världen har uppdelats i maktgrupper av någorlunda likvärdig omfattning och styrka; därmed har de anslutna staterna fått relativ stor trygghet såtillvida som ett angrepp mot varje enskild stat utlöser maktgruppens samlade aktion. Den första maktgruppen bildades med Ryssland som centrum; dess aggressiva avsikter blev tydliga både genom att kommunismens seger över hela världen förkunnades och genom att en rad stater genom krig eller från Ryssland ledda och understödda inre omvälvningar uppslukades och inlemnades i blocket. Svaret blev den kedja av allianser, med Atlantpakten i spetsen, som gav det stora flertalet demokratiska stater relativ säkerhet genom löften att de skulle hjälpa varandra; kärnan i detta defensiva allianssystem är USA, den enda av Västerms stater som kunde bjuda östblocket verksamt motstånd.

Att denna återhållandets eller styrkans politik gentemot det aggressiva blocket i stort sett

varit lyckosam står nu klart. Angreppen har upphört eller begränsats eller mötits med vapen. Den ryska repliken — sannolikt också betingad av inre ekonomiska svårigheter — blev den avspänningsoffensiv vi för närvarande bevittnar.

De frågor, de förslag som Ryssland (omgivet av satelliterna) i detta läge ställer till Västerm kan formuleras så: Vi vill ju alla fred, vi vill alla ha säkerhet mot krig, varför kan vi inte då slå oss ihop i en enda fredsorganisation? Först framfördes tanken av Molotov på konferensen i Berlin våren 1954: alla europeiska stater skulle bilda en säkerhetspakt. Sedan har liknande förslag i serie producerats av den ryska statsledningen; man har tänkt sig att även USA skulle få vara med, man har i praktiken utgått från att Ryssland och dess satelliter skulle ingå i Atlantpakten.

Allt detta låter bra, och många lättrogna och optimistiska har jublat inför det nya perspektivet. Men vad blir innebörden i de ryska projekten? Någon kollektiv säkerhet i den nyss angivna betydelsen är det inte fråga om: ingen världsorganisation, inte ens något för de anslutna staterna fungerande system, som gör det möjligt för ett gemensamt organ att med gemensamma maktmedel ingripa då freden hotas eller brytes. Blott ömsesidiga försäkringar om att man inte skall angripa och att man skall hjälpa varandra mot en eventuell angripare skulle ges. Den "gamla" Atlantpakten skulle naturligtvis slopas och därmed alla de försvarsåtgärder, arméer, flotor, flyg, baser, som byggts upp i dennas regi. Intet försvagande av det kommunistiska blocket, vars stater fingeras vara självständiga och av fri vilja knutna till "moderstaten". Kort sagt, de ryska förslagen innebär att man kommer tillbaka till situationen före de defensiva demokratiska alliansernas bildande: den låt vara begränsade

säkerhet som dessa allianser medförde skall slopas i utbyte mot ryska löften — och dessa löften känner man.

Självfallet kan västmakterna inte godta detta; vad som för det ryska blocket skulle medföra ökad säkerhet är för dem ökad osäkerhet, ty det är det ryska hotet allianserna vill trygga mot. Men den allmänna avspänningsoffensiven har lett till att ett rent negativt svar på de ryska inviterarna ter sig riskabelt, främst med tanke på att det med hänsyn till opinionen anses värdefullt att göra även sådana vänskapsgestor som för de mera insiktsfulla och reflekterade ter sig som spel och sken. Därför arbetar de ledande västmakternas utrikesministrar nu på ett motförslag. Det är överflödigt att gå in på de detaljer som härvid diskuterats och på de mindre motsättningar som uppstår. Det väsentliga är att man tänker sig en ny säkerhetspakt, låt oss säga en säkerhetspakt efter ryskt mönster, under bevarande av de existerande demokratiska säkerhetspakterna och allt vad därtill hör. Därmed skulle den ryska propagandan överflyglas utan att Västerms säkerhet äventyras, positionerna skulle orubbade. Faran är självfallet att det nya säkerhetssystemet

met skulle i någon mån inkräkta på styrkan och hållfastheten i det reella säkerhetssystemet, Atlantpaktens säkerhetssystem, och att alltså den ryska aktionen skulle i viss utsträckning ha framgång.

För båda huvudparterna i dessa förhandlingar, som till så stor del är en form av propaganda, gäller det att vinna terräng i en konflikt på vars biläggande ingen av dem för närvarande räknar. Västerms främsta krav, Tysklands återförening, skulle medföra ett utomordentligt försvagande av östblocket; Österms främsta krav, ett "säkerhetssystem" vars realitet är Atlantpaktens avveckling, skulle helt enkelt medföra att västblocket skulle upplösas och Västerms säkerhet katastrofalt förminsas. Naturligt är därför att man i Västerm säger: Först återförening, sedan ett avtal om säkerhet (ehuru ett annat avtal än det ryssarna begär), medan man i Öster kräver först ny säkerhetspakt av rysk typ och förklarar sig vilig att därefter ta upp frågan om återförening. Det enda säkra är att inom den period som en utrikespolitisk bedömare möjligen kan överskåda varken återföreningen eller "säkerheten" kan realiseras.